

מידות תרומות רבות עליפי עדות יודעידבר, שכולנו ראינו בו את נציגה המובהק של ארץ ישראל היפה, כלומר של אותה ארץ שהיתה נאה ובלא רבב רק בשירי הזמר ובפיומונים שלנו; האיש שחלקנו (ואודה ולא אבוש: גם אני בכלל זה) ראינו בו מועמד טיבעי לעמוד בראש מיפי לגתו שוקקת חירליהאישים ומי שראוי לשאת עיניו למישרה הרמה ביותר במדינה. אותו איש שכעבור שנים מעטות בלבד יתגלה כאחד משיריחיונייהתרבות הגרועים ביותר של מדינת ישראל — ואני כבר בן גיל שבו אני

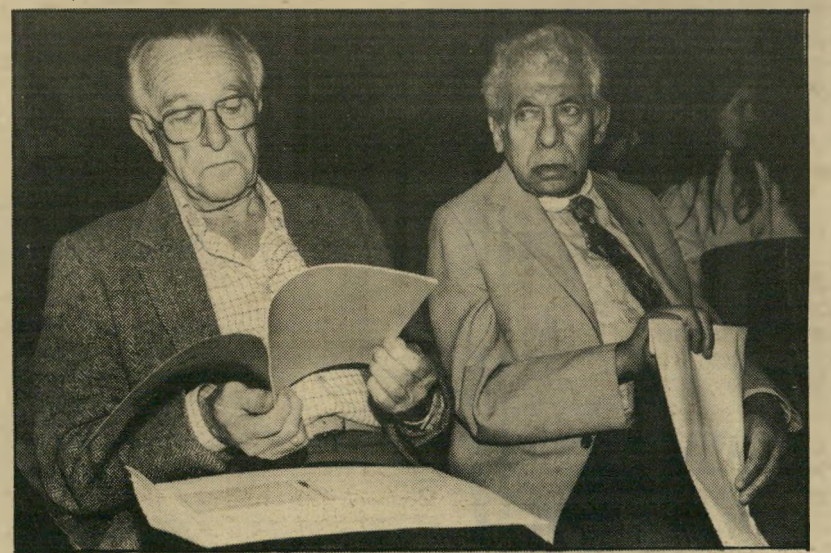
מסוגל לזכור את כולם ואף נכון להודות שמי אורות גדולים רבים לא היו בנייהם. ואולי "גרוע" אינה המילה. טובה ממנה "חלש". אבל חלש כפוליטיקה הוא, כפועל-יוצא, גם נרום. ארובה, שאלו את פיהם של עובדי רכבת ישראל של השר קורפו. שמתם לב, כמוכן, שלא באתי בשום טענות אל השופטים. מי שרצה אצלנו ביקרם של מועמדים אלה ואחרים, על חשבונם של אלהואחרים אחרים, כוחר בשופטים שהוא יודע — כמוכן מראש — כי יבחרו כמועמדים שביקרים הוא

אולי וינה היא האשמה במיקרה יוצא-דופן זה — כענוה אמיתית של מי שידו עושה במלאכה בלא לראות, ואילו שמורות עיניו נרבות וזו לזו מידי משנפערים פיותיהם של אנשי מס השפתיים הי תרבות. כשהחליט השר המר בשעתו כי נעמי שמר היא המועמדת שלו לפרסי ישראל לזמר, לא היה בדברים כדי להפתיע, שהרי תרבותו של השר המר באמת עשויה להגיע — בקצה הקוטב החילוני שלה — רק עד אופקיה של הפיומוניות הלאומית שלנו. נזעקו או כל חסדי האיוון המי פורסם בין שמאל וימין, בין ארץ-ישראל השלמה לבין מתנגדיה, בין פלמ"ח לבין יש"עמה, ונחלק הפרס כדרך שנחלק. חיים חפר, שזכותו וכישי רונותיו ודאי שאינם מוטלים בספק, צורף כחתן אל הכלה והאחרות הלאומית הושבה אל כנה. ואולם, כשפרסי ישראל לזמר מוענק השנה לשושנה דמארי ולסשה ארגוב הציניקן (פיקח שכמותו, כבר הספיק להגיע: לפני ארבע או חמש שנים לא נמצאתי ראוי, וכעבור חמש שנים שבהן לא חידשתי הרבה נמצאתי פיתאום ראוי: משמע, שהפרס ניתן על איעשייה ולא על עשייה! אבל את זאת הרי ידענו כולנו), ואילו משורר כיעקב אורלנד אינו יכול אפילו להיות מועמד, כיוון שהרבר נמנע מאיתי מראש בכוח מאניפו לאציות שנעשו על רעת השר — כמוכן, וכי לרגע חשבתם אחרת? — אנחנו נזעקים ועולים שוב על הבריקאות עם כל התחמשת העקרה שלנו.

מדוע עקרה? כי כנגד מיקצת מאלה שאותם מנינו אין היא יעילה יותר מנויפה לתימסח גלילי מצוי. ככל זאת, מוטב להשמיע את הדברים — והנה גם אמרנו אותם — "ארברה וירוח לי", כפי שנהוג היה פעם לומר, ונחזור לניציע לתימסחים שבינינו את ההסדר הנכון היחיד שביכולתנו להציע להם: אתם אל תתערבו בענייני סיפרות ואמנות ואילו אנחנו לא נתערב בקהל התימסחים. והיה אם יתברר כי הפרס והמילגה והכבוד והכיבוד היא אחת הרכיבים העיקריים שבה הללו ודומיהם מתערבים-גם-מתערבים בעניינינו — הבה נעמיד אותם ואת פרסיהם במקום הראוי להם.

מה שלא בא, כמוכן, לגרוע בכחואיה מן הברכות השלוחות ממקום זה לחיים גורי ומשה שמיר ביום חגם.

נתן זך

משוררים אבות ישורון ויעקב אורלנד - בחוף

מי זה "בהשתתפות"?

בשבוע שעבר פורסם מי הווכים כפרס ישראל בזמר העברי: שושנה דמארי וסשה ארגוב. מן ההודעה מתברר שוב כי הפרס ניתן "בהשתתפות הממונה על פרסי ישראל במשרד החינוך והתרבות, הר"ר רב גולדברג" ונוסח פירסום זה שכבר נוהג הרכה זמן מעורר תמיהות: מהו תפקידו של "הממונה על המשתתף בכל ועדות השופטים" האם הוא נותן הוראות? מייעץ? פוסק מי מקבל את הפרס והשופטים מסכימים אתו? מחלקת זה? האם שמו מופיע שם למען הכבוד? מדוע פקיד הממונה על העניינים הארמיניסטרטיביים הכרוכים בפרסים משתתף בכלל בוועדות הפרסים? האם מועתה יוצאו גם פסיקיהרין של בתי-הדין השופטים? בהשתתפות פקיד בתי-המשפט? ככלל, נראה לי שכוחו של "הממונה" גדול מדי בעניין חלוקת פרסי ישראל. שהוא עניינים של השופטים בלבד. הוא הקובע, ררך מצל, איזה פרסים יחולקו בכל שנה ואפילו ממציא לעיתים הגדרות מיוחדות ומגבילות לקבלת פרס כמו "חקר המדבר", "עיצוב" או "הקניית אהבת הארץ" או, שמכרו — כמו השנה — כי הפרס ינתן למלחין ולמבצע ומשמיט את השותף הטיבעי לשנים המתבר. נראה לי כי הגיעה השעה לקבוע כללים מחייבים בעניין זה: מהם הנושאים בהם מחולק פרס ישראל וכאיו תרירות ניתן הפרס בכל נושא; מי בוחר בו השופטים ועל פי אילו אמות-מידה; האם ראשי "ממונה" כלשהו להוסיף או לגרוע, "נושאים" מטעמים השמורים עימו ואינם מוסכרים לציבור? האם מן הראוי להותיר בידיו של פקיד את קביעת הנושאים בהם יחולק פרס ישראל בשנה מסוימת וכן את בחירת השופטים, והאם אין בשיטה הנפסדת המקובלת משום הוראה בסמכותו של "הממונה" לקבוע בעקיפין מי יקבל את הפרס? נראה לי שרצוי, כי "הממונה" יחזור לכסא השירך לו ולא יצטרך לשולחן השופטים, ורצוי גם ששם מסקל-הפרס יתפרסם באותיות גדולות, ויתפרסמו גם שמות השופטים — באותיות קטנות יותר — ואילו שמו ותוארו של "הממונה" והודעה על השתתפותו לא יופיעו כעת והודעה על הפרס, אך אולי זה שכרו לפי תנאי חוזה העסקתו?

נ"ב: בשעה שנשתיימה כתיבתה של רשימה זו אני קורא בעיתון על "מתן פרס ישראל ברפואה לפרופ' נתן גולדברג" ושם מי מופיע עם השופטים? כמוכן — "בהשתתפות הממונה על פרסי ישראל".

ש. שבת

אבות ישורון: איני רוצה

אני לא מרגיש מקופת. איני רוצה פרס, וגם בעתיד אין לי שום כוונה לקבל פרסים.

דף חדש נוך מישאל טלפוני בשאלה העקרונית של השמטת הקטיגוריה "משורר" או, מחבר שירי זמר" ממדור "הזמר" של פרסי ישראל, וכן בשאלה הפרסונאלית: אי-בחירתו של יעקב אורלנד. להלן חלק מן התגובות:

ישעיהו אברך: אורלנד!

אני חושב שצריך ונכון היה לתת את הפרס קודם כל למי שכתב את המילים. שנית, איני רואה אדם שהוא ראוי לקבלת הפרס הזה, היום, יותר מיעקב אורלנד. בעיני הוא נסך השיר העברי.

ברכה צפירה:

יחסי ציבור

אני יודעת שפרסים הם עניין של יחסי ציבור ולא של כשרון. אני לא יכולה להתעסק כל השנה עם הציבור. מאז איבדתי את בעלי לפני שנתיים אין לי זמן, לא ליחסיים ולא לציבור. אשר ליצחק בן-ן — אני "תימניה", לא אוהבת את העדה הספרדית. אתה חושב שזה מיקרה שהפקידות היהודית בזמן המנדט היתה כולה על טהרת הספרדים?

אליהו הכהן:

רמותי

כשנודע לי שמתן פרס ישראל בתחום הזמר העברי יגיע, על פי תורו, רק בעוד מיספר שנים, שלחתי מיכתב למשה גלבוץ, הממונה על מתן הפרס. ביקשתי במכתב להקדים את מתן הפרס לזמר העברי, משום שהמישורת הראשונה של כותבי המילים והמנגינות, שנמצאת בגיל מתקדם, לא זכתה לקבלו.

מבלי להצביע על אנשים מסוימים, רמותי על שולש דמויות המייצגות שלושה חתכים בתחום הזמר העברי — מלחין חדשן (ארגוב), כותב מילים (אורלנד) ומי שעסק בחינוך מוסיקאלי במשך עשרות שנים (עמנואל עמירן).

כל השלושה עליהם נרמו מצויים בעשור השביעי לחייהם.

לאחר שההמלצה להקדים את מועד קבלת הפרס נתקבלה, פנה אליי משה גלבוץ להימנות עם חבר השופטים.

איני שלם עם ההגדרה המחלקת את הפרס לקטיגוריות-מישנה. הפרס צריך להיות עבור הזמר העברי ככללותו. ועדת השופטים צריכה להחליט מי וכאי באותה שנה לפרס: אתם שתורמו לזמר העברי כמפעליחיים היתם המשמעותית ביותר, בין אם זה בתחום ההלחנה, הביצוע, כתיבת המילים, הניצוח, העיבוד וכולי. הפרס בתחום הזמר העברי ניתן באיחור של עשרות שנים לעומת התחומים האחרים. אני היכרתי את ראשוני המלחינים. כולם היו יוצרים בעלי שיעור קומה. בכל יום-עצמאות הם היו יושבים ליד מכלל הטלוויזיה, וראים כיצד מחלקים פרסים בכל תחומי היצירה האחרים ו"אוכלים" את עצמם. לאחר שהוחלט להעניק את הפרס בתחום הזמר היה צורך להרביק את הפער העצום בו נכלל כל דור הראשונים.

על פי התקדים של השנה שעברה, בה חולק הפרס למלחין, מבצע וכותב המילים, היה אולי צורך גם הפעם לחזור על כך, ואין ספק שאורלנד נמנה בין הווכאים לקבלתו. עם זאת, היתר מעדיף שאורלנד יקבל את הפרס בתחום הסיפור. הוא זכאי לכך לא פחות מאשר על תרומתו לזמר העברי. (המשך בעמוד 26)

תגובות

דף חדש שאל את אביגדור סטימצקי, יחזקאל שטרייכמן ואבות ישורון לתגובתם על כך שגם בשנת הארבעים יורחב הקטח של מדינת ישראל לא נמצאו ראויים לקבל את הפרס הממלכתי. להלן תגובותיהם:

אביגדור סטימצקי:

אני רגיש

אני רגיש לשאלה הזאת ולכן גם לא ממהר לענות עליה. אולי אני צריך להגיב אחרת, לצאת חוצץ ולראות עצמי כמי שנפגע, אולם בכל אופן לא אני הוא זה שצריך לעורר את השאלה, להשיב עליה או להמליץ למי לתת פרס. הכותונת הזאת פשוט קרובה מדי לגופי.

עם זאת אני מודה לכל אלה שהעניין איכפת להם והם מנסים להתערב.

יחזקאל שטרייכמן:

סקנדאל!

זה באמת סקנדאל. מה יהיה בחגיגות החמישים למדינה איני יודע, אולי אז היא תהיה קצת יותר שפוייה, אבל בשנת הארבעים יכולה היתה להוסיף עוד טיפה לדרך שלא כליכך מפריע לעולם.

— בשנים קודמות קיבלו את הפרס אמנים צעירים יותר. מה הרגשתיך על כך?

בן-גוריון ראה פעם עבודות של וריצקי וגשאל לרעתו עליהן. תשובתו היתה: אפשר עם זה ואפשר גם בלי זה.

אילו הייתי יכול לעלות על הבימה ולזכות לרגע כזה, הייתי שמח. זה רגע מרגש. עומדים או לפניך כל ימי הגלות, ימי העוני והרלות, אבל כמו שבן-גוריון אמר, אני אמות גם בלי זה. גם בלי הפרס אפשר להתקבל למעלה בכל הכבוד.